

Rozvod a romantizmus

Plinio Corrêa de Oliveira

17. júna 2019 + Spoločnosť + Rozvody

V roku Pána 2014 sa dostala spoločnosť na tak nízku úroveň mravných štandardov a osvojila si natoľko amorálne správanie, že sa možno oprávnene pýtať, či je ešte stále správne nazývať nový rok "rokom Pána". Len pred pár mesiacmi štát Illinois prijal nemravný zákon, deklarujúci rovnakopohlavné "manželstvá" za legálne a tak sa stal pätnástym americkým štátom, ktorý legalizoval sodomiu. Zoznam krajín po celom svete, ktoré rovnako padli a pohrdli Božím zákonom, vrátane historicky katolíckych krajín, Francúzska a Španielska, je dlhý. Ako sa to stalo? Tento článok, napísaný v roku 1951 je úžasne aktuálny, ako by ho napísal človek s prorockým darom a dáva na túto otázku exaktné odpovede.

Zdroj: pixabay.com

Ak skúmame mnohé texty, ktoré boli napísané proti rozvodu, zisťujeme, že si zasluhujú pochvalu za svoju dôkladnosť, jasnosť a vyváženú argumentáciu. Ale takmer všetky argumenty sú trochu akademické.

Predkladané argumenty sú vhodné na presvedčanie intelektuálov s čestnými úmyslami, ale vo všeobecnosti sú úplne nefunkčné, ak ide o široké masy, ktoré tvoria verejnú mienku, ktoré medzi nerozlučiteľnosťou a rozvodom silno inklinujú k tomu druhému.

Takže ten, kto je pre rozvod, môže byť dotlačený do zahanbujúceho a nudného mlčania, keď počúva faktami a číslami podložené argumenty (ktoré povrchné duše vždy milujú), ako rozvod škodí rodine a štátu. Možno zostane ešte chvíľu ticho, prípadne si bude šomrať niečo pod fúzy. Ale zakrátko opäť vynesie rovnakú námietku: "Takže nešťastný partner nemôže začať svoj život od začiatku? Je to fér, upierať partnerom právo opätovne si vybudovať šťastný život?" My, čo bojujeme proti rozvodom vieme, ako často sa tento postoj objavuje. Ten najdokonalejší dôvod, ten najpenikavejší argument sa po ňom sklzáne, ako hrach po stene. Advokáti rozvodu sa pod tlakom logiky vždy uchylujú do seba. A keď prestane paľba, vynoria sa zo svojich brlohov nezmenení. Ak má mať kampaň proti rozvodu pevný základ, musí zobrať túto vec do úvahy. Musíme si uvedomiť, že sme ešte neobjavili zaručený spôsob, ako sa priblížiť a preniknúť takouto mentalitou. Najdôležitejšie je určiť príčinu takéhoto stavu mysle a potom hľadať argumenty, ktoré pôjdu proti tej príčine. A preto chcem rozprávať o romantizme.

Dejepisné knihy hovoria, že tento filozofický smer už vyhynul a ak hovoríme o romantickom hnutí v literatúre a umení, je to pravda. Ale je to pravda, ak hovoríme o živote vo všeobecnosti? Majú metódy uvažovania a cítenia, ktoré romantizmus stvoril, nulový dopad na mentálne a emocionálne návyky našich súčasníkov? A čo sa predovšetkým manželstva týka, sú postoje dnešných ľudí ušetrené romantických vplyvov? A aká je súvislosť medzi týmito vplyvmi a problémom rozvodu? Najskôr pripomeňme "hrdinov a hrdinky" romantizmu. Je tu "citlivý" typ hrdinu. Možno si ho predstaviť ako pekného, mladého, s melancholickým pohľadom upretým za prázdny horizont. Trochu neporiadny, jeho hrud' dusia nevyslovené, ale spaľujúce túžby, mučia ho myšlienky na nájdenie dokonalého šťastia v láske. Ale nikto mu nerozumie. V hĺbinách jeho duše sú ohromné obzory. Sú v ňom neopísateľné túžby, ktoré prosia o pochopenie skrze nejakú "spriaznenú dušu". Tá niekde v tomto veľkom svete je a je stvorená len pre to, aby mu rozumela. Hľadá ju a len ak ju nájde, dosiahne šťastie... A tak smutne putuje životom, kým ju nestretne. Potom je tu "veľkolepý" typ romantického hrdinu. Mravne je zhodný s prvým typom, ale trochu sa líši zjavom. Vyžaruje mužnosť, má atletický výzor a temnú príťažlivosť, ako postava z Wagnerovej opery. Vláda obrovským majetkom, má vysoký spoločenský status, nesmierny vplyv, má skrátka všetko, čo život ponúka.... Ale (a tu je romantizmus tohoto scenára) v srdci má hlbokú ranu. Spaľujúcu lásku, ohromné sklamanie, bremeno ťažké a chladné ako náhrobný kameň, že nikdy na tomto svete nenájde lásku, ktorá naplní túžby jeho srdca. Potom je tu paralelná postava "hrdinky". Nie je ťažké nájsť pár príkladov. Prvý je "jemný" typ. Je okúzľujúca, s krehkou dušou i telom. Každá boliestka ju rozplače, každá ranka na duši je pre ňu utrpením. Jednoduchá ako dieťa, si nesie v srdci nesmiernu túžbu niekomu sa oddať a byť niekým chcená. Potrebuje ochranu, lebo je celá krehká, a tá krehkosť sa prejavuje v poddajnom pohľade, v sladkom tóne hlasu, v jemnosti jej črt, v delikátnosti jej celku. Druhý typ hrdinky je "grandiózny". Očarujúca krása s postojom a vzhľadom kráľovnej, je prirodzeným centrom pozornosti, úcty a oddanosti. Dominantná a osudová postava! Ale samozrejme, v hĺbke srdca má ukryté chvenie, hlbokú ľútosť, obrovskú a skrytú bolesť. Je to trpkosť sklamaní z minulosti, je to nepokoj a beznádejné hľadanie niekoho, kto ju pochopí. Pri jej nohách márne prosia a žobronia milionári, básnici, vojvodovia. Nemá záujem. S povzneseným a zádušným pohľadom hľadá ďalej, po celý život, to, čo nikdy nenájde. A čo to je? Je to šťastie veľkej lásky, lásky podľa jej chápania, podľa jej "najušľachtilejších" a mučivých očakávaní. Všetko toto nesie v srdci ako skrytú ranu.

Čitateľ sa možno usmeje. Nie je toto všetko už prežitý?

Ak sa dnes pozrieme na nejakého mladíka, alebo mladú slečnu, vo veselo vyfarbenom aute, v tomto veku ľahkomyselnosti, relaxu a fitness, nepochybujeme, že sme svetelné roky vzdialení od romanticizmu. Dnes je mladý muž praktický, silný, veselý, zdá sa byť v živote dobre postavený a horí túžbou po úspechu. Mladá žena je tiež praktická, nezávislá, podnikavá a ochotná konať. Je v živote šťastná a chce ho žiť naplno. Čo má spoločné s romantickými hrdinkami, nad ktorými plakali naše staré matky? Zhodneme sa, že moderný utilitarizmus stvoril atmosféru tolerancie manželstiev, za ktorými boli čisto cynické, finančné pohnútky. Ani nepopierame, že jestvujú kalkulácie založené na kariére a sociálnom postavení, ktoré dnes ovplyvňujú manželstvá viac, ako kedy v minulosti.

Ale početné príklady takých manželstiev nás vedú k hrubo mylnej predstave, že to je všeobecné pravidlo. Napriek všetkému utilitarizmu, zostal nesmierne vplyvný aj "sentiment". Ak ho preskúmame, zistíme, že to je len veľmi povrchno vynovený starý romantický motív. V našom demokratickom veku už nie sú významné

a výnimočné postavy prijateľné. Dnešný “hrdina” je populárny chlapík a “slečna” je krásavica. Populárni muži a krásne slečny sú presne rovnakí, ako mnohí iní. Mechanizujúci rozmer moderného života ich núti byť menej mimoriadnymi, než boli “hrdinovia” včerajška a výrazne obmedziť tie nekonečné mentálne výlevy. To všetko nebráni výlevom imaginácie a sentimentality. Bez ohľadu na tieto obmedzenia, keď sa jedná o lásku, je to stále ten istý sladký sentimentalizmus, tie isté vágne túžby. Sú to tie isté nedorozumenia, tie isté náklonnosti, tie isté krízy, tie isté očakávania citového a nikdy nekončiaceho šťastia, tá istá chronická neistota všetkého tohoto “šťastia”.

Aby sme to dokázali, nie je treba psychologický rozbor druhej triednej literatúry a filmového braku, ktorý formuje ducha nás. Stačí trochu sedliackeho rozumu, aby čitateľ videl, aké presné sú naše pozorovania. V skutočnosti je drvivá väčšina dnešných manželstiev výsledkom “zamilovania”, a to je založené na hlboko zakorenených ideách

romantického sentimentalizmu. A to je ten problém. Máme tú časť manželstiev založených na zistných záujmoch a zvyšok na citovom vzplanutí. A tie druhé sú vo všeobecnosti ovplyvnené romantizmom. A tak je stabilita manželstva silno závislá na tom, ako dlho dovoľia sebecké záujmy a romantické city páru, znášať jeden druhého. O zistnej sebeckosti netreba dlho rozprávať, to je myslím dostatočne jasné. Sústreďme sa na vplyv romantizmu. Predovšetkým treba zdôrazniť, že romantizmus je vo svojej podstate frivolný. V “hrdinovi” či “hrdinke” ochotne predpokladá tie najväčšie cnosti. Ale nakoniec sa ukazuje, že tieto cnosti znamenajú len veľmi málo, ak ide o udržanie vzájomnej citovej náklonnosti. Sentimentalizmus vo všeobecnosti veľmi rýchlo odpúšťa skutočné morálne vady, nevďačnosť, nespravodlivosť, či otvorenú zradu. Ale neodpúšťa triviality! Napríklad (a zoberme príklad z reálneho života), romantický cit zabíja, bez práva na odvolanie, chrápanie, páchnuci dych, alebo iný drobný ľudský problém. Romantický cit, ktorý, a to si treba pamätať, inak zatvára oči aj pred tým najťažším dôvodom na sťažnosť. Dnes je každodenný život utkaný z drobností. A niet nikoho, kto by nemal nejakú, ťažko znesiteľnú, chybu. Preto je zvykom hovoriť o vytriezvení, ktoré prichádza po medových týždňoch.

“Potom”, povedal mi niekto, “ma žena síce nepodviedla, ale naplnila ma rozčarovaním.” Romantizmus je zo svojej podstaty vytvorený ilúziami, vrtochmi, nekontrolovateľnými vášňami a hypotetickou láskou k ľuďom, ktorí jestvujú len v snoch. A preto sa v krátkom čase pocity, ktoré boli jedinou psychologickou základňou manželskej stability, začínajú vytrácať. Ľudia v tomto stave prirodzene nepátrajú po odpovediach veľmi hlboko. Nechápu, že ich túžby sú úplne nenaplniteľné a jednoducho usúdia, že sa pomýlili. Z toho im vychádza, že šťastie, ktoré toto manželstvo neposkytuje, ešte stále môžu nájsť v niekom inom. Osoba zvyknutá žiť len a výlučne pre vlastné šťastie, zvyknutá vidieť šťastie výlučne v uspokojovaní citových potrieb, bude vidieť svoj život ako nenapraviteľne zničený – pokiaľ, samozrejme, by svoje ilúzie nedokázala uspokojiť inak. A rovnako bude posudzovať život všetkých ostatných, ktorí urobili rovnakú “chybu”. Tak sa rozvod stane absolútne nevyhnutný. Aký vplyv potom bude mať seriózna argumentácia proti rozvodu, posilnená chladným jazykom štatistík, na človeka v takomto rozpoložení? Tento človek, zvyknutý na kadejaké mentálne úlety, ale nie na myslenie, taký človek pohrda každou formou argumentácie, obzvlášť keď je vážna. Jazyk čísel sa mu zdá byť nezmyselný. A hovoriť takému človeku o sociológii manželstva a

Zdroj: pixabay.com

lásky, to je pre neho rovnako otrasné, ako rozprávať básnikovi, ktorí obdivuje nádheru kvetiny, o technických stránkach botaniky. A tak vidíme, že tí, ktorí bránia nemenné učenie Cirkvi o nerozlučiteľnosti manželstva miera na zlý cieľ, keď zakladajú svoju argumentáciu na morálke, alebo všeobecnom dobre, keď hovoria s ľuďmi, ktorých zaujíma len ich vlastné šťastie vo vysnívanom fantastickom svete. Romantizmus je v posledku čistý egoizmus. Romantik nehľadá nič iné, len vlastné šťastie. O láske uvažuje tak, že jeho partner je len nástrojom pre jeho vlastné šťastie. Túži po citovom šťastí tak silno, že ak jeho city dostanú slobodu, prekročia všetky hranice morálky, ignorujú všetky požiadavky spoločného dobra a surovo uspokojí svoje pudy.

Na egoizme ale nemožno nič vybudovať a už vôbec nie rodinu. Preto treba začať mohutnú protiromantickú ofenzívu. Je nutné vysvetľovať priepastný rozdiel medzi kresťanskou láskou (charitas) a módnym romantickým sentimentalizmom. Je nutné vysvetľovať, že kresťanská láska je preniknutá nadprirodzenom, je plná zdravého rozumu a vyváženosti. Je hlboko zbožná, pravá a štedrá. Víťazí nad divokými predstavami a rebelujúcimi zmyslami, nad senzuálnou, egoistickou láskou neobmedzených vášní. Je chybou predstavovať si, že skutoční kresťanskí manželia sú romantickí hrdinovia, ktorí šťastnou zhodou okolností vystavali autentické manželstvo podľa kanonického práva len preto, aby uspokojili svoje pudy. Kým sentimentálne a romantické predstavy tienia výhľad snúbencov, každé manželstvo bude neisté, pretože bude postavené na mäkkej, nepevnej pôde ľudského egoizmu. Zvyčajne sa hovorí, že rodina je základ štátu. Podľa sv. Augustína sú dva štáty. Štát človeka, vybudovaný na sebaláske, až k vylúčeniu Boha. A Boží štát, postavený na láske k Bohu a blížnemu, až po vylúčenie seba samého. Manželstvá postavené na romantických citoch a egoizme nie sú základom Božieho štátu.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/rozvod-a-romantizmus/>